

Tıp Fakültesine Başlayan Öğrencilerin Anestezi Hakkındaki Farkındalıkları Awareness of Anesthesia for Beginning Students in Medical Faculty

Zeynel Abidin ERBESLER¹ , Recai DAĞLI¹

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne yeni başlayan öğrencilerinin, demografik özellikleri ve anestezi uygulamaları hakkında farkındalıklarını belirlemektir.

Araçlar ve Yöntem: Çalışmamız, 61 tıp fakültesi öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Tıp eğitimi uzun, zor ve özverili çalışmayı gerektirir. Toplumumuz da, anestezi uzmanlarının kim olduğunun ve tam olarak ne iş yaptığının farkındalığı azdır. Hatta halkımız, anestezi uzmanlarının doktor olduğunu bile bilmemektedir. Bu nedenle doktor aday öğrencilere anestezi hakkında sorular sorularak, bilgi düzeyleri ölçüldü. Anket sonucu elde edilen veriler analiz edilmiş, karşılaştırma yapılmış ve incelenmiştir.

Bulgular: Çalışmamızda, Öğrencilerin farklı okullardan mezun oldukları ve mezuniyetlerinin anestezi bilgi düzeyini etkilediği hatta yaşadıkları bölgenin bile ameliyat ve anestezi uygulamaları hakkındaki bilgilerini değiştirdiği ortaya kondu.

Sonuç: Anestezi hakkındaki bilgi düzeyi, birçok faktörden etkilenmektedir. Daha fazla eğitimin faydalı olacağı kanısına vardık.

Anahtar Kelimeler: Anestezi korkusu, Meslek seçimi, Tıp fakültesi.

ABSTRACT

Purpose: The purpose of this study is to determine their awareness of anesthesia practices and demographic characteristics of students who are new to Ahi Evran University Faculty of Medicine.

Materials and Methods: Our work was done on 61 medical faculty students. Medical training is long, requires hard work and dedication. Our society is also less aware of who the anesthetists are and what exactly they do. Even our people do not even know that anesthetists are doctors. For this reason, students who will be physicians, asking questions about anesthesia, their level of knowledge was measured.

Results: The results obtained from the questionnaire were analyzed, compared and examined. In our study, we found that students graduated from different schools, graduation affects the level of anesthesia knowledge, even the area where they live has changed their knowledge about surgery and anesthesia applications.

Conclusion: As a result, the level of knowledge about anesthesia is influenced by many factors. We were of the opinion that more training would be beneficial.

Key Words: Career choice, Fear of anesthesia, Medical faculty.

Gönderilme tarihi: 3.4.2018; Kabul edilme tarihi: 10.3.2019

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD, Kırşehir.
Sorumlu Yazar: Zeynel Abidin Erbesler, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, 40100, Kırşehir, Türkiye, E-posta: zerbesler@gmail.com

Makaleye atf için: Erbesler ZA, Dağlı R. Tıp fakültesine başlayan öğrencilerin anestezi hakkındaki farkındalıkları. Ahi Evran Med J. 2019;3(1):1-5.

GİRİŞ

Tıp eğitiminin amacı, yeterli bilgi ve becerilerle donanmış hekimler yetiştirerek, toplumun sağlık gereksinimlerine cevap vermektir. Mesleğin kökleri insanlık tarihine dayanır. İnsanlığın gelişimi ile birlikte bu mesleğe bakış açısı değişmiştir. Eski çağlarda bir çeşit büyüçülük olarak kabul edilirdi. Hastalıkların nedeni, doğüstü güçler diye bilinirdi. Hipokrat ile birlikte rasyonel tıp gelişti ve son yıllardaki teknolojik gelişmeler ile yeni tedavi yöntemleri ve pek çok hastalık çözüm bulmuştur.

Günümüzde anesteziye gelişmeler ve yeni uygulamalar, cerrahi alandaki başarılarla katkıda bulunmaktadır. Anestezi doktoru hastaları ameliyata hazırlayarak başarılı cerrahi sonuçlarda rol alır.¹ Toplumun gözünde

anestezistlerin kim olduğunun farkındalığı o kadar zayıftır ki bazıları anestezistlerin doktor olduğunu bile bilmemektedir.² Anestezistlerin rolü sadece ameliyathane ile sınırlı değildir. Anestezistler yoğun bakım ünitesi, travma merkezleri, ağrı klinikleri ve resüsitasyon ekibinin bir üyesi olarak ameliyathane dışında da önemli roller üstlenirler.³

Bu çalışmada, 2016-2017 tıp fakültesi öğrencilerine uygulanan anket ile Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi (KAEÜ) Tıp Fakültesini tercih eden öğrencilerin, demografik özelliklerinin incelenmesi, tıp eğitimi seçme nedenlerinin araştırılması ve anestezi hakkındaki bilgi düzeyleri diğer çalışmalarla karşılaştırılarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tablo 1. Anket formu.

Anket soruları	Değişkenler		
Cinsiyet	Erkek	Kadın	
Mezun olduğu okul	Düz lise	Anadolu lisesi	Fen Lisesi
Yaşadığı bölge	İç Anadolu	Güneydoğu Anadolu	Marmara
	Karadeniz	Doğu Anadolu	Akdeniz
	Ege		
Ailenin aylık geliri	0-1500	1500-3000	3000 ve üstü
Daha önce anestezi aldınız mı	Evet	Hayır	
Anestezi uygulayan kimdir	Uzman Doktor	Pratisyen doktor	Hemşire
	Teknisyen	Diğer	
Ameliyat gerektiğinde anestezi uygulanmalı mıdır?	Evet	Hayır	Bilgim Yok
Her ameliyatta anestezist gerekli midir?	Evet	Hayır	Bilgim Yok
Anestezi uygulaması nasıl yapılır?	Bilgim yok	Damardan ilaç vererek	Gaz koklatılarak
	Üçü birlikte	Ameliyat bölgesi	
		uyuşturulur	
Anestezi korkuyor musunuz?	Evet	Hayır	
Anestezi hakkında bilgi nereden edindiniz?	Ameliyat olan yakınım	Televizyon-Gazete-Dergi	Diğer
Anestezi sırasındaki hangi olumsuzluklardan korkarsınız?	Bir daha uyanmamak	Herhangi bir aksilik	Olumsuzluk olması
	Anestezi veren kişinin deneyimsiz olması	Ameliyatta ağrı duymak	

ARAÇLAR ve YÖNTEM

Bu çalışma KAEÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar etik kurul izni alındıktan sonra, Tıp Fakültesi öğrencilerinin tamamının katıldığı bir ders sonrası öğrenciler ile birebir görüşülerek anket formları dağıtılmıştır (Tablo 1). Formların doldurulmasının ardından formlar toplanarak sonuçlar değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Çalışmamızda, öğrencilerinin demografik özelliklerini ve üniversiteye giriş sınavında, fakültemizin tercih edilme nedenlerini belirledik. Çalışmanın materyalini Tıp Fakültesi birinci sınıfta okuyan 61 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrencilere önceden hazırlanan 12 soruluk anket formları dağıtılarak ve bire bir görüşmeler yapılarak

sorular ve cevaplar alınmıştır. Elde edilen cevaplar oransal olarak değerlendirilmiş ve grafik halinde verilmiştir. Anket sorularının güvenilirliklerini test etmek için Cronbah's alfa katsayısı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin demografik ve tanımlayıcı özellikleri arasında ilişkinin olup olmadığını belirlemek için Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Yapılan çalışmada istatistik analizler SPSS 21 istatistik programında çözümlenmiştir.

Çalışmada; öğrencilerin, %57 kız, %43 erkek öğrenci olduğu görüldü. Mezun oldukları liseler incelendiğinde, %44 Fen lisesi, %33 Anadolu Lisesi, %23 Diğer liselerden mezun oldukları görüldü. Fakülteye başlamadan önce yaşadıkları bölgeler incelendiğinde, en çok İç Anadolu Bölgesi olduğu görüldü. Ailelerinin gelir durumları incelendiğinde, %46'sının orta düzey gelire sahip oldukları görüldü. Anestezi ile ilgili sorulara yanıtlarında ise ilk soru olan daha önce anestezi deneyimleri hakkında, %79'u daha önce anestezi almadıklarını söylediler. "Anestezi uygulayan kimdir?" sorusuna yanıtları ise %75'i uzman hekim, kalan %25'i ise hemşire, teknisyen ve diğer şekilde cevap verdiler. "Ameliyatlarda anestezi gerekli midir?" sorusuna yanıtlarında ise %82 oranında evet cevabı aldık. "Her ameliyatta anestezist gerekli midir?" sorusuna alınan yanıtlar ise %49 oranında hayır, %39 oranında bilgim yok oldu. "Anestezi uygulaması nasıl yapılır?" diye sorduğumuzda, %36 oranında bilgilerinin olmadığını belirttiler. Çalışmaya katılan öğrencilerin, %67'si anestezi almaktan korktukları sonucuna vardık. "Anestezi sırasındaki hangi olumsuzluklardan korkarsınız?" sorusuna ise %48'i bir aksilik çıkmasından, %31'i de bir daha uyanamamaktan korktuklarını belirttiler.

Anestezi bilgileri ile diğer veriler karşılaştırıldığında ise, mezun olduğu yere göre, fen lisesinden mezun olanların, anestezi konusunda diğer okullara göre daha bilgili oldukları tespit ettik. Ayrıca öğrencilerin yaşadıkları bölgeler bakımından da anestezi bilgisinin önemli ölçüde değiştiğini tespit ettik. Yaşadığı bölge ile anestezi bilgisi arasındaki ilişki çok önemli bulundu ($r=0.400^{**}$). Ailelerin aylık gelirleri de anestezi bilgisi açısından önemli bilgiler verdi. Gelir durumu arttıkça anestezi bilgisi azalmaktadır ($r=0.393^{*}$). Aynı zamanda gelir arttıkça

anesteziden korkma düzeyi de artmaktadır ($r=0.290^{*}$). Çalışmanın Cronbah's alfa katsayısı bakımından 0,81 değeri ile güvenilir bir çalışma olduğu da ortaya konuldu.

TARTIŞMA

Alper ve ark¹ yaptığı çalışmada, 2002-2003 yıllarında, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin %42,5'i kız, %57,5'i erkek öğrencilerden oluşmaktaydı. Bizim çalışmamızda KAEÜ Tıp Fakültesi 2016-2017 eğitim öğretim yılında %63 kız %37 erkek olarak bulundu. Bizim fakültemizi kız öğrencilerin daha fazla tercih ettikleri görüldü.

Yine aynı çalışmada öğrencilerin %15 düz lise %39 Anadolu lisesi %1 Meslek lisesi ve %44 Süper lise-Fen Lisesi mezunu olduğu saptanmıştır.¹ Bizim çalışmamız da, ise öğrencilerin %23 diğer liseler(açık öğretim, özel lise vb.) %33 Anadolu lisesi ve %44 fen lisesi olduğu saptanmıştır. Bu iki çalışmadaki fen lisesi oranlarının aynı ve diğer liselere göre yüksek olması fen lise ve süper lise gibi yüksek puanlarla girilen liselerden gelmiş olmaları sınav sonuçları ile benzer özellikler göstermektedir.

Alper ve ark¹ yaptığı çalışmada yaşadıkları bölge olarak incelendiğinde %41,7 Marmara ve Ege bölgesinde, %13,6 İç Anadolu bölgesinde %11,3 Karadeniz bölgesinde %9,9 Akdeniz bölgesinde %8 Doğu Anadolu bölgesinde %8,5 Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşamakta olduğu tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin %39 İç Anadolu bölgesinde, %31 Akdeniz bölgesinde, %15 Ege bölgesinde, %8 Marmara ve %7 Karadeniz bölgesinde yaşadıkları tespit edilmiştir. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden ise öğrenci bulunmamaktadır. Bu bulgularla bizim üniversitemizin İç Anadolu bölgesinde olmasından dolayı, bu bölgede yaşayan öğrencilerin, daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Bu iki çalışma ile de öğrencilerin daha çok yaşadığı bölgeye yakın üniversiteleri tercih ettiği kanısına varılmıştır. Ayrıca öğrencilerin yaşadıkları bölgeler bakımından da anestezi bilgisinin önemli ölçüde değiştiği tespit edilmiştir. Yaşadığı bölge ile anestezi bilgisi arasındaki ilişki çok önemli bulunmuştur.

Bir çalışmada yaptığı üniversite seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi ile ailenin aylık geliri üst gelir düzeyi olanların sayısı %9, orta gelir düzeyi %43, %48'i de alt gelir düzeyinde olarak tespit edilmiştir.² Bizim yaptığımız çalışmada öğrencilerin %36'sının üst düzey %46'sının orta düzey ve %18'inin alt gelir düzeyli olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguların benzer nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Ailelerin toplam aylık gelir düzeyi de, anestezi bilgisi açısından önemli olduğu anlaşılmaktadır. Gelir durumu arttıkça anestezi bilgisi de azalmaktadır. Aynı zamanda gelir arttıkça, anestezi korkma oranının da arttığını gözlemledik.

Anestezi tıp biliminin yeni branşlarından biridir. Ancak zaman içinde büyük bir gelişme göstermiştir.⁴ Bu nedenle, anestezi hakkında farklı düşünceler ve korkular olabileceğini düşünerek, tıp fakültesine yeni giren öğrencilerimize düşüncelerini sorduk.

Hastaların sadece %4,5'i anestezi uzmanlarının ameliyathane dışı görevlerinin farkındadır. Anestezi uzmanlarının görevleri olan, hastanın güvenli bir şekilde derlenmesinde ki sorumluluğu ve ameliyathane dışı görevleri az bilinmektedir.⁴ Ameliyat sırasında hastayı uyutmak, ağrısını kesmek ve ilaçlarını vermek gibi anestezi uzmanlarının bazı temel görevleri biliniyor olsa da, hastaların sadece %5'den azı anestezi uzmanlarının ameliyat sırasında yaşamsal bulguları takip edip normal hemodinamik stabilizeyi sağladığını bilmektedir.⁵ Bizim çalışmamızda da, %25'lik kısım anestezi uygulamasının bir hekim tarafından yapıldığını bilmemektedir.

Hastaların anestezi ile ilgili farkındalıkları eğitim düzeyinden etkilenir. Eğitim düzeyi arttıkça, hastaların anestezi uzmanlarının rolleri ve anestezi ile ilgili farkındalıkları artmaktadır.⁵ İngiltere'de 1978 ve 1994'de yapılan çalışmalarda bu oranın sırasıyla %67 ve %65 olarak bulunduğu bildirilmektedir. Yani 15 yıl boyunca İngiltere'de insanların anestezi uzmanlarının rolleri ile ilgili farkındalıkları pek değişmemiştir. Bu düşüklük katılımcıların eğitim düzeyine bağlanmaktadır.^{6,7} Bizim çalışmamızda da, benzer olarak, mezun oldukları okula bakıldığında, fen lisesinden mezun olanların anestezi konusunda diğer okullara göre daha bilgili oldukları tespit edilmiştir.

Shevde, K. ve ark.⁸ yaptıkları bir çalışmada hastalara ameliyat öncesi en çok neden korktukları sorulmaktadır. Anestezi uzmanının tecrübesizliği, ameliyat sırasında anestezi odada olup olmaması, ameliyat sonrası ağrı duyma ve uyanamama en fazla korku ve endişe duydukları konulardır. Kişisel bilgilerin açığa çıkması, hafıza kaybı ve felç olup yatağa bağlı kalmak ise en az endişe duyulan konulardır. Başka bir çalışmada hastaların %70'i anesteziye bağlı korkularından yakınmıştır. Hastaların en çok endişe duydukları konular tam olarak iyileşememe, taburcu olamama ve ameliyat sırasında ağrı duymaktır.⁵ Bizim çalışmamızda da, %33 oranında korku olduğu ortaya konmuştur. Bunlar, anestezi sırasında herhangi bir aksilik olması ve bir daha uyanamamak korkuları ilk sıralarda yer almaktadır.

Tıp eğitimi uzun ve zor bir eğitim programı olup özveriyle çalışma ve mesleğini sevmeyi gerektirir. Öğrencilerin seçtikleri mesleği manevi yönü de önemsenmelidir. Gerek eğitim hayatında gerekse çalışma hayatında başarı ve mutluluk için öğrencilerin okul hayatından ne beklemedikleri önemlidir. Bu nedenle, bu konuda daha ileri çalışmalar yapılabileceği kanısına vardık. Anestezi uzmanlarının, ameliyathane ve ameliyathane dışı alanlardaki görevleri özellikle tıp fakültelerinde öğrenci derslerinde anlatılabilir ve öğrencilerin anestezi uzmanlarına daha fazla katılmalarına yönelik programlar düzenlenebilir.

ÇIKAR BEYANNAMESİ

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmektedirler.

TEŞEKKÜR

Çalışmanın gerçekleştirilmesinde görev alan, Tıp Fakültesi öğrencileri, İsmail Börekçi, Onur Burgucu, Süleyman Batı, Çağlar Güzel, Engin Yapıcı'ya teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

1. Alper Z, Özdemir H. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Tercih Eden Öğrencilerin Kimi Sosyo-Demografik Özellikleri Ve Mesleğe Bakış Açıları. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 2004;30(2):93-96.

2. Akar C. Üniversite Seçimini Etkileyen Faktörler: İktisadi Ve İdari Bilimler Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi. 2012;7(1):97-120.
3. Eckersall S, Riley R. Patient's Pre-Operative Knowledge And Concerns About Anaesthesia. Anaesthesia. 1995;50(2):180.
4. Calman LM, Mihalache A, Evron S, Ezri T. Current Understanding of The Patient's Attitude Toward The Anesthetist's Role And Practice In Israel: Effect of The Patient's Experience. J Clin Anesth. 2003;15(6):451-454.
5. Jathar D, Shinde VS, Patel RD, Naik LD. A Study Of Patients' Perception About Knowledge Of Anesthesia And Anaesthesiologist. Indian J Anaesth. 2002;46(1):26-30.
6. Swinhoe CF, Groves ER. Patients' Knowledge Of Anaesthetic Practice And The Role Of Anaesthetists. Anaesthesia. 1994;49(2):165-166.
7. Keep PJ, Jenkins JR. As Others See Us. The Patient's View Of The Anaesthetist. Anaesthesia. 1978;33(1):43-45.
8. Shevde K, Panagopoulos G. A Survey Of 800 Patients' Knowledge, Attitudes, And Concerns Regarding Anesthesia. Anesth Analg. 1991;73(2):190-198.